

*Đâu những ngày mưa chuyển bốn phương ngàn
Ta lặng ngắm giang sơn ta đổi mới ?
Đâu những bình minh cây xanh nắng gội,
Tiếng chim ca giấc ngủ ta tưng bừng ?
Đâu những chiều lênh láng máu sau rừng
Ta đợi chết mảnh mặt trời gay gắt,
Để ta chiếm lấy riêng phần bí mật ?
– Than ôi ! Thời oanh liệt nay còn đâu ?*

(Thế Lữ, *Nhớ rừng*)

2. Điền từ, cụm từ (*dăm năm, Việt Trì, đổ bụi*) vào những chỗ trống ở đoạn thơ sau sao cho phù hợp.

*Đường nở ngực. Những hàng dương liễu nhỏ
Đã lên xanh như tóc tuổi mười lăm.
Xuân ơi Xuân, em mới đến / .../
Mà cuộc sống đã tưng bừng ngày hội
Như hôm nay, giữa công trường / .../
Những đoàn xe vận tải nối nhau đi
Hồng Quảng, Lào Cai, Thái Nguyên, / .../
Tên đất nước reo vui bao tiếng gọi...*

(Theo Tố Hữu, *Bài ca mùa xuân 1961*)

3. Trong các từ *quê hương, quê mẹ, chốn xưa*, từ nào phù hợp để điền vào chỗ trống ở khổ thơ sau :

*Em sẽ đứng trên đôi chân tuổi trẻ
Đôi gót đỏ lại trở về / .../
Em sẽ đi, trên đường ấy thênh thang
Như những ngày xưa, rực rỡ sao vàng !*

(Theo Tố Hữu, *Người con gái Việt Nam*)

4*. Làm một bài thơ theo thể tám chữ về đề tài quê hương hoặc tình yêu mái trường.

Gợi ý làm bài

1. Đọc kĩ đoạn thơ, dựa vào nội dung ý nghĩa của từng câu thơ mà chỉ ra kiểu ngắt nhịp đa dạng, trong từng câu nhưng đặc trưng cho thơ tám chữ.

Chẳng hạn, 2 – 3 – 3

3 – 2 – 3

3 – 2 – 3

3 – 5

4 – 4

Vận dụng kiến thức về vần chân để chỉ ra chữ nào hiệp vần với chữ nào trong đoạn thơ, từ đó nhận xét cách hiệp vần của thơ tám chữ.

2. Điền những từ đã cho vào chỗ trống sao cho đúng ý, hợp vần.

3. Chọn một trong ba từ *quê hương*, *quê mẹ*, *chốn xưa*, điền vào chỗ trống của khổ thơ sao cho đúng về vần, về thanh điệu. Cần chú ý đến sự phối hợp các thanh bằng, trắc giữa các câu trong khổ thơ.

4*. Bài thơ sáng tác có thể tách thành nhiều khổ (mỗi khổ bốn dòng) hoặc theo các đoạn dài (nhiều dòng).

Độ dài, ngắn (số dòng) của bài thơ không quy định nhưng phải đảm bảo đúng yêu cầu của bài thơ theo thể tám chữ (số chữ trên một dòng, cách gieo vần gián cách hoặc liên tiếp).

BÀI 12

KHÚC HÁT RU NHỮNG EM BÉ LỚN TRÊN LƯNG MẸ

ĐỌC – HIỂU VĂN BẢN

Bài tập

1. Bài thơ *Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ* gồm mấy khúc hát ru ? Trong từng khúc hát ru ấy, những lời nào được lặp lại ? Phân tích ý nghĩa của bố cục, của phép điệp ngữ này.
2. Trình bày cảm nhận của em về hình ảnh người mẹ qua những khúc hát ru.
3. Qua những khúc hát ru, tình cảm, ước mong của người mẹ có sự phát triển, mở rộng như thế nào ? Phát biểu cảm nhận của em về cuộc sống của người

dân vùng chiến khu miền tây Thừa Thiên, về không khí thời đại toát lên từ bài thơ này.

Gợi ý làm bài

1. Bài thơ *Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ* được chia làm ba khúc, mỗi khúc có hai khổ.

Từng khúc hát ru đều mở đầu bằng "Em cu Tai... đừng rời lưng mẹ" (hai câu) và kết thúc bằng lời ru trực tiếp của người mẹ "Ngủ ngoan a-kay ơi, ngủ ngoan a-kay hỡi..." (bốn câu).

Như vậy, điệu hát ru vừa có sự lặp lại vừa phát triển qua ba khúc của bài thơ.

Suy nghĩ xem bố cục ba phần cân xứng như thế tạo cho bài thơ đặc sắc ra sao.

Chú ý cách ngắt nhịp ở các câu của lời ru. Phân tích cách lặp đi lặp lại, cách ngắt nhịp như thế tạo cho bài thơ chất nhạc, âm hưởng như thế nào.

2. Để làm bài tập này, cần đọc kĩ từng khúc hát ru và trả lời các câu hỏi người mẹ đang làm gì, đang ước mơ gì. Chú ý các câu thơ diễn tả công việc cụ thể của người mẹ.

– Mẹ già gao mẹ nuôi bộ đội

– Mẹ đang tía bắp trên núi Ka-lưi

– Mẹ đang chuyển lán, mẹ đi đạp rừng

Từ ba đoạn thơ, lần lượt hiện lên những công việc cùng tấm lòng của người mẹ trên chiến khu gian khổ. Đó là người mẹ kháng chiến – người mẹ lao động và tham gia chiến đấu với tình yêu thương, lòng bền bỉ, với tinh thần quyết tâm và niềm tin vào thắng lợi. Người mẹ ấy thấm thiết yêu con và cũng nặng tình thương buồn lòng, quê hương, bộ đội, khát khao đất nước được độc lập, tự do.

3. Trong từng khúc hát ru, giữa công việc cụ thể mẹ đang làm với ước mong của mẹ sau đó có mối liên kết chặt chẽ, tự nhiên. Hãy chú ý sự kết nối giữa hai khổ trong từng khúc hát ru để nhận thức sâu sắc điều ấy. Từ đây, tập trung suy nghĩ về ước mong của người mẹ qua ba lần :

– Con mơ cho mẹ hạt gạo trắng ngần

Mai sau con lớn vung chày lún sân...

– Con mơ cho mẹ hạt bắp lên đều

Mai sau con lớn phát mướn Ka-lưi...